

[Úvodní Stránka](#) > ... > [Rodinné Věci a Dědictví](#) > [Rodičovská Zodpovědnost – Právo Péče O dítě, Právo Na Styk S Dítětem](#) > Estonia

Rodičovská zodpovědnost – právo péče o dítě, právo na styk s dítětem

Obsah zajišťuje

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

 Estonsko

1 Co znamená pojem „rodičovská odpovědnost“ v praxi? Jaká jsou práva a povinnosti osoby s rodičovskou odpovědností?

Rodičovská odpovědnost označuje právo péče o dítě, což je povinnost a právo rodiče pečovat o své nezletilé dítě. Rodičovská péče zahrnuje právo pečovat o osobu dítěte („péče o osobu“), právo spravovat majetek dítěte („péče o majetek“) a právo rozhodovat o záležitostech týkajících se dítěte. Péče o majetek zahrnuje právo a povinnost spravovat majetek dítěte a rovněž dítě zastupovat. To nevylučuje právo dítěte, aby v zákonem stanovených případech spravovalo svůj majetek samo.

Rodič má rozhodovací pravomoci ve vztahu k nezletilému dítěti, tj. právo rozhodovat o záležitostech týkajících se každodenního života dítěte („běžná péče“). Rozhodování o každodenních záležitostech je třeba obecně chápat jako přijímání rutinních rozhodnutí, která se vyskytují často a nemají trvalý dopad na vývoj dítěte. Kromě rozhodovací pravomoci má rodič s právem péče taktéž právo zastupovat své nezletilé dítě. Rodiče vykonávající společnou péči mají společné právo na zastupování.

Oba rodiče mají právo na styk s dítětem, což znamená povinnost a právo obou rodičů osobně komunikovat s dítětem. Právo rodičů na styk s dítětem nezávisí na existenci práva péče o dítě. Rodiče mají vůči svým nezletilým dětem rovněž vyživovací povinnost.

2 Kdo obvykle nese rodičovskou odpovědnost vůči nezletilému?

Vzájemná práva a povinnosti rodičů a dětí vyplývají z rodičovství dětí, které se určuje postupem stanoveným v právních předpisech. Matkou je žena, která dítě porodila. Otcem je muž, který dítě počal. Má se za to, že dítě počal muž, který byl manželem matky dítěte v době jeho narození, který uznal své otcovství, nebo jehož otcovství bylo určeno soudem.

Rodičovskou odpovědnost v podobě práva péče o dítě vykonávají rodiče, kteří uzavřeli manželství, společně. Pokud rodiče nejsou v době narození dítěte sezdáni, mají dítě ve společné péči, pokud při předložení uznání otcovství neprojevíli přání omezit právo péče pouze na jednoho z rodičů.

V případech, kdy žádný z rodičů nezletilého dítěte nemá právo na zastupování nebo kdy nelze zjistit původ dítěte, je dítěti ustanoven poručník. V takových případech má právo péče o dítě poručník. Úkolem poručníka je zajistit dítěti výchovu a chránit jeho osobní a majetkové zájmy.

Poručníkem může být jakákoli dospělá fyzická nebo právnická osoba plně svéprávná, např. příbuzný dítěte nebo třetí osoba nebo právnická osoba (společnost či místní samospráva). Právnická osoba je jmenována poručníkem, pokud nelze nalézt vhodnou fyzickou osobu nebo pokud si to rodič přeje prostřednictvím závěti nebo dědické smlouvy. Právnická osoba musí pro osoby, které jsou v jejím poručnictví, systematicky hledat poručníky, kteří jsou fyzickými osobami, a poskytnout těmto poručníkům poradenství a odbornou přípravu.

Do ustanovení poručníka plní povinnosti poručníka dočasně obecní nebo městský úřad v místě bydliště dítěte zapsaném v rejstříku obyvatel, jsou-li splněny podmínky pro zřízení poručnictví. Při plnění povinnosti poručníka má obecní nebo městský úřad práva a povinnosti zákonného poručníka.

3 Pokud rodiče nejsou způsobilí nebo si nepřejí nést rodičovskou odpovědnost vůči svým dětem, je možné místo nich jmenovat jinou osobu?

Pokud rodiče nemohou nebo nechtějí o dítě pečovat, mohou udělit souhlas s předáním dítěte k osvojení. Souhlas rodiče s osvojením nabývá účinnosti až po uplynutí osmi týdnů od narození dítěte a návrh na osvojení nelze podat k soudu dříve, než souhlas rodiče nabude účinnosti. Se souhlasem rodiče může být dítě předáno osobě, která si přeje dítě osvojit, aby o ně pečovala před tím, než souhlas s osvojením nabude účinnosti.

Pokud ani jeden z rodičů nezletilého dítěte není oprávněn k zastupování nebo pokud nelze zjistit původ dítěte, rozhodne soud o ustanovení poručníka, a to z vlastního podnětu nebo na návrh obecního nebo městského úřadu nebo zúčastněné osoby.

4 Jestliže jsou rodiče rozvedeni nebo žijí odděleně, jak se stanoví rodičovská odpovědnost pro budoucnost?

V případě rozvodu manželství či rozluky musí rodiče rozhodnout, jak budou v budoucnu vyřešeny otázky týkající se práva péče o dítě. Rodiče s právem péče o dítě se mohou dohodnout na společném výkonu práva na zastupování, ale jakákoli změna práva péče o dítě, včetně ukončení společné péče, je možná pouze prostřednictvím soudu.

Každý rodič je oprávněn soud v řízení o návrhu požádat o úplné či částečně přenesení péče o dítě na sebe. Spor o péči o dítě může soud rozhodnout také v rámci řízení o žalobě, pokud je to požadováno v žalobě o rozvod manželství nebo o placení výživného.

5 Jestliže se rodiče dohodnou na otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké náležitosti musí splnit, aby tato dohoda byla právně závazná?

Rodiče s právem péče o dítě mohou svobodným způsobem organizovat společný výkon práva na zastupování, ale jakákoli změna práva péče o dítě, včetně ukončení společné péče o dítě, je možná pouze prostřednictvím soudu. O záležitostech souvisejících s péčí rozhoduje a určuje je soud právně závazným způsobem. Při posuzování záležitostí týkající se dítěte se soud řídí především nejlepším zájmem dítěte, přičemž přihlíží k veškerým okolnostem a oprávněným zájmům příslušných osob. Spory týkající se péče o dítě představují záležitosti rodinného práva, které projednávají soudy na návrh a rozhodují o nich soudním příkazem. Pro určení svých práv ve vztahu k dítěti musí rodič podat návrh k soudu.

6 Jestliže se rodiče nedohodnou o otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké jsou alternativní prostředky pro vyřešení sporu bez účasti soudu?

Rodiče s právem péče o dítě mohou svobodným způsobem organizovat společný výkon práva na zastupování, ale jakákoli změna práva péče o dítě, včetně ukončení společné péče o dítě, je možná pouze prostřednictvím soudu. K dosažení dohody mohou rodiče využít také národní službu rodinné mediace. Národní služba rodinné mediace je určena pro rodiče, kteří jsou rozvedeni nebo se rozvádějí, mají spolu jedno nebo více nezletilých dětí a nepodařilo se jim dosáhnout dohody v záležitostech týkajících se životních podmínek dítěte (například úpravy styku nebo vyživovací povinnosti).

Národní služba rodinné mediace je pro rodiče bezplatná; pro přístup k ní se musí obrátit na Správu sociálního zabezpečení (*Sotsiaalkindlustusamet*). Výsledkem procesu rodinné mediace je dohoda o rodičovství podepsaná rodiči. Dohoda o rodičovství schválená Správou sociálního zabezpečení je vykonatelným nástrojem. Úkolem místní samosprávy v případě, že se rodiče obrátí na službu rodinné mediace, je podpořit je a poradit jim.

Při rozhodování o úpravě styku s dítětem jedná soud v soudním řízení rovněž jako smířčí orgán a snaží se

dosáhnout dohody mezi rodiči ohledně styku s dítětem. Soud co nejdříve strany vyslechne a upozorní je na možnost využít pomoc rodinného poradce, zejména s cílem dosažení společného stanoviska ohledně péče o dítě a odpovědnosti za ně. Soud může řízení týkající se dítěte přerušit, pokud takový postup nevede k průtahům, které by ohrozily nejlepší zájem dítěte, a pokud jsou dotčené strany ochotny zahájit konzultace mimo soudní řízení, nebo pokud má soud z jiných důvodů za to, že se zdá, že existuje způsob, jak věc vyřešit dohodou mezi stranami.

7 Jestliže se rodiče obrátí na soud, o jakých otázkách týkajících se nezletilého může soud rozhodnout?

Pravomoc soudů zahrnuje záležitosti týkající se práva na rodičovský styk s dětmi, změn práva péče o dítě, obnovení péče, povinnosti platit výživné a změn výše výživného na žádost jednoho z rodičů.

8 Jestliže soud rozhodne o svěřením dítěte do péče výlučně jednomu z rodičů, znamená to, že tento rodič může rozhodovat o všem, co se tohoto dítěte týká, aniž by to musel konzultovat s druhým rodičem?

Vzájemná práva a povinnosti rodičů a dětí vyplývají z rodičovství dítěte, určeného v souladu s postupem určeným právními předpisy, což znamená, že rodič, jehož potomkem dítě je, má povinnost o dítě pečovat. Vzájemná práva a povinnosti rodiče a dítěte závisí na tom, komu je dítě svěřeno do péče, tj. vykonává-li péči o dítě pouze jeden rodič, může tento rodič rozhodovat o veškerých záležitostech týkajících se dítěte, aniž by nejprve konzultoval s druhým rodičem.

Jeden z rodičů může mít výhradní právo péče o dítě od okamžiku jeho narození, např. pokud otec při uznání otcovství vyjádří přání omezit rodičovskou odpovědnost pouze na jednoho z rodičů. Rodič může získat dítě do výlučné péče také ve třech níže uvedených případech.

Rodiči je dítě svěřeno do výlučné péče v případě, že v řízení o návrhu požádal soud o úplné či částečné přenesení péče o dítě na sebe. Rodič obvykle žádá o toto uspořádání, pokud se rodiče se společnou péčí o dítě trvale rozejdou nebo si z jiného důvodu nepřejí v budoucnu vykonávat péči společně.

Rodič vykonává výlučné právo péče o dítě také tehdy, když rodiče mají právo péče společně, ale právo jednoho z rodičů bylo pozastaveno. Je-li výkon výlučné péče o dítě svěřené jednomu z rodičů na základě právních předpisů nebo soudního rozhodnutí pozastaven a nelze-li očekávat, že důvody pro pozastavení výkonu pomínou, soud přizná právo péče o dítě druhému rodiči, vzhledem k tomu, že to je v souladu s nejlepším zájmem dítěte.

Soud přizná právo péče o dítě druhému rodiči rovněž tehdy, pokud rodič vykonávající výlučnou péči zemřel nebo byl práva péče o dítě zbaven, ledaže to je v rozporu s nejlepším zájmem dítěte.

9 Jestliže soud rozhodne o společné péči rodičů, co to v praxi znamená?

Vykonávají-li rodiče společnou péči, pečují o dítě společně a plní povinnosti v oblasti péče na vlastní odpovědnost a jednomyslně s přihlédnutím k celkovému blahu dítěte. Rodiče vykonávající společnou péči mají rovněž společné právo na zastupování.

Jestliže rodiče vykonávající společnou péči nedospějí k dohodě ohledně záležitosti, která je pro dítě důležitá, může soud na návrh jednoho z rodičů udělit rozhodovací pravomoci v této záležitosti jednomu rodiči. V případě přenesení rozhodovacích pravomocí může soud výkon rozhodovacích pravomocí omezit nebo uložit rodiči vykonávajícímu toto právo dodatečné povinnosti.

10 Na jaký soud nebo úřad je třeba se obrátit s žalobou přiznání o rodičovské odpovědnosti? Jaké náležitosti je nutno dodržet a jaké dokumenty je třeba předložit?

O sporech v souvislosti s péčí rozhodují okresní soudy. Ve sporech týkajících se práva péče o dítě musí

navrhovatel podat návrh na rozhodnutí v řízení o návrhu k okresnímu soudu. Návrh musí být podán u okresního soudu v místě bydliště dítěte.

V návrhu musí být uveden název soudu, totožnost žadatele, osoby, které se věc týká, a jejich dětí, jakož i jasně vyjádřený nárok žadatele. V návrhu musí být rovněž uveden skutkový stav věci a žadatel musí uvést a předložit důkazy, které má k dispozici. Návrh musí podepsat žadatel nebo jeho zástupce. Pokud jej podepíše zástupce, je nutno předložit rovněž zmocňovací listinu či jinou písemnost dokládající pravomoci zástupce.

Žádost a příslušné doklady je nutno předložit soudu písemně v estonštině. Pokud žádost, návrh, odvolání nebo námitka, které účastník řízení předkládá soudu, nejsou v estonštině, soud požaduje, aby osoba, která je předkládá, ve stanovené lhůtě předložila překlad do estonštiny.

O záležitostech týkajících se určení práv rodiče ve vztahu k dítěti a úpravy styku s dítětem, tj. záležitostech souvisejících s péčí, lze rozhodnout rovněž v soudním řízení na základě žaloby, pokud se to v rámci žaloby požaduje jako součást řízení o rozvod manželství nebo o výživném.

11 Jaké řízení se v těchto případech používá? Existuje zrychlené řízení?

Soudy projednávají záležitosti související s péčí na základě návrhu podle ustanovení týkajících se soudního řízení sporného s přihlédnutím k rozdílům, které jsou stanoveny s ohledem na řízení o návrhu (viz občanský soudní řád (*tsiviilkohtumenetluse seadustik*) [1]).

Ve zrychleném řízení týkajícím se dítěte mohou soudy rozhodovat pouze o nároku na výživné vůči rodiči, který žije odděleně od nezletilého dítěte. Záležitosti související s péčí nelze projednávat ve zjednodušeném řízení. Záležitosti související s péčí jsou však záležitosti, které jsou projednávány na návrh, a proto se liší od běžného řízení. O záležitostech projednávaných na návrh zjistí soud za tímto účelem skutečnosti a získá potřebné důkazy sám, nestanoví-li zákon jinak. Soud není vázán návrhy podanými nebo skutečnostmi předloženými účastníky řízení, ani jejich hodnocením skutečností, nestanoví-li zákon jinak. Rovněž požadavky na pořízení zápisu z jednání a na doručení písemností jsou méně přísné. V záležitostech souvisejících s péčí mohou soudy uložit také opatření k úpravě výkonu péče či styku s dítětem během soudního řízení nebo k zajištění dodržování dohod v budoucnu.

Soud může uložit preventivní nebo předběžná opatření, je-li důvod domnívat se, že by neuložení opatření mohlo znamenat ztížení či nemožnost výkonu soudního rozhodnutí. Předběžnou právní ochranu ve věci rodinných záležitostí zahájených na návrh může uložit jakýkoli soud, v jehož územní působnosti musí být příslušné opatření uplatněno. Mezi příklady opatření patří předání dítěte druhému rodiči nebo vymáhání zákonné vyživovací povinnosti, včetně možnosti požadovat, aby žalovaný platil výživné v průběhu řízení nebo aby za tímto účelem poskytl jistotu.

[1] Občanský soudní řád (RT I 2005, 26, 197; RT I, 21.06.2014, 58).

On-line: <https://www.riigiteataja.ee/akt/121062014058?leiaKehtiv>.

12 Mohu získat právní pomoc na pokrytí nákladů řízení?

Pokud soud zjistí, že fyzická osoba není schopna nést náklady řízení vzhledem ke své finanční situaci, může ji zcela nebo zčásti osvobodit od placení poplatků za právní pomoc a státních poplatků.

13 Je možno se odvolat proti rozhodnutí ve věci rodičovské odpovědnosti?

Rozhodnutí v řízení o návrhu je soudní příkaz, na který se vztahují ustanovení o soudním příkazu v žalobním řízení, nestanoví-li zákon jinak. Proti soudnímu příkazu týkajícímu se péče lze podat opravný prostředek v souladu s obecnými ustanoveními, kterými se řídí odvolací řízení, pokud se odvolávající se strana domnívá, že rozhodnutí soudu prvního stupně je založeno na porušení právního předpisu (jestliže například soud prvního stupně uplatnil nesprávně ustanovení hmotného či procesního práva). Z výše uvedených důvodů lze Nejvyššímu soudu podat rovněž kasační opravný prostředek.

14 V určitých případech může být nezbytné obrátit se na soud, aby rozhodnutí ohledně rodičovské odpovědnosti vymohl. Jaký postup se v těchto případech použije?

Záležitosti související s péčí jsou projednávány v řízení o návrhu. V záležitostech rodinného práva rozhodnutých na základě návrhu vydá soud soudní příkaz, který je vykonatelný ode dne nabytí jeho účinnosti, nestanoví-li zákon jinak. Soudní příkaz vydaný ve věci rozhodnuté na základě návrhu představuje exekuční titul. Jestliže povinný nesplní soudní příkaz týkající se péče dobrovolně, bude tento vykonán v řízení o výkonu rozhodnutí na základě návrhu podaného oprávněným. Za tímto účelem musí oprávněný podat návrh soudnímu vykonavateli v místě, kde má povinný bydliště nebo sídlo nebo kde se nachází majetek povinného. V záležitosti týkající se styku s dítětem spolupracuje soudní vykonavatel v řízení o výkonu rozhodnutí se zástupcem místní samosprávy v místě bydliště dítěte, nebo výjimečně v místě bydliště povinného, který má zkušenosti s jednáním s dětmi. V případě potřeby může soudní vykonavatel místní samosprávě navrhnout, aby bylo dítě dočasně umístěno do ústavu sociální péče. Brání-li povinný nucenému výkonu, může mu být uložena pokuta.

15 Co bych měl učinit, aby bylo rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě, uznáno a vykonáno v tomto členském státě?

Podle nařízení Rady (EU) 2019/1111 o příslušnosti, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské odpovědnosti a o mezinárodních únosech dětí je rozhodnutí vydané v některém členském státě uznáno v jiných členských státech, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení. Nařízení se vztahuje na všechny členské státy Evropské unie s výjimkou Dánska.

Rozhodnutí o výkonu rodičovské odpovědnosti ve vztahu k dítěti, které bylo vydáno v určitém členském státě, které je v tomto členském státě vykonatelné a které bylo doručeno, bude vykonáno v jiném členském státě, pokud bylo v tomto členském státě na návrh zúčastněné strany prohlášeno za vykonatelné. Za tímto účelem je nutno podat soudu návrh na prohlášení vykonatelnosti.

Soud, kterému je nutno návrh podat, lze vyhledat [zde](#).

Strana, která žádá o uznání nebo vznáší proti uznání či vykonatelnosti námitku, musí předložit:

1. jedno vyhotovení rozhodnutí, které splňuje podmínky nezbytné pro uznání jeho pravosti, a
2. osvědčení o rozhodnutí ve věci rodičovské odpovědnosti.

Formulář je k dispozici [zde](#).

Rozhodnutí týkající se rodičovské odpovědnosti se neuzná:

1. je-li takové uznání zjevně v rozporu s veřejným pořádkem členského státu, v němž se o uznání žádá, přičemž se zohlední nejlepší zájem dítěte;
2. bylo-li rozhodnutí vydáno v nepřítomnosti strany, která nebyla písemně vyzvána o zahájení řízení v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který by jí umožnil přípravu na jednání před soudem, pokud není zjištěno, že tato strana rozhodnutí jednoznačným způsobem přijala;
3. na žádost jakékoli osoby, která prohlašuje, že rozhodnutí zasahuje do její rodičovské odpovědnosti, pokud bylo vydáno, aniž mohla tato osoba využít práva být vyslechnuta;
4. jestliže je neslučitelné s pozdějším rozhodnutím ve věci rodičovské odpovědnosti, které bylo vydáno v členském státě, v němž se o uznání žádá;
5. jestliže je neslučitelné s pozdějším rozhodnutím ve věci rodičovské odpovědnosti, které bylo vydáno v jiném členském státě nebo ve třetí zemi, ve které má dítě obvyklé bydliště, za předpokladu, že toto pozdější rozhodnutí splňuje podmínky nezbytné pro jeho uznání v členském státě, v němž se o uznání žádá, nebo
6. jestliže nebyl dodržen postup stanovený v článku 82 nařízení Rady (EU) 2019/1111.

16 Na který soud v tomto členském státě bych se měl obrátit, chci-li napadnout uznání a výkon rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě? Jaký postup se v těchto případech použije?

Soud, kterému je nutno návrh podat, lze vyhledat [zde](#).

Strana, která žádá o uznání nebo vznáší proti uznání či vykonatelnosti námitku, musí předložit:

1. jedno vyhotovení rozhodnutí, které splňuje podmínky nezbytné pro uznání jeho pravosti, a
2. osvědčení o rozhodnutích ve věcech rodičovské odpovědnosti uvedené v článku 36 nařízení Rady (EU) 2019/1111.

Formulář je k dispozici [zde](#).

17 Jaké právo použije soud v řízení o rodičovské zodpovědnosti, jestliže dítě nebo strany nežijí v tomto členském státě nebo mají různou státní příslušnost?

Estonský zákon o mezinárodním právu soukromém (*Rahvusvahelise eraõiguse seadus*) stanoví, že rodinněprávní vztahy mezi dítětem a jeho rodiči se řídí právem země, ve které má dítě bydliště.

Mezi státy, které jsou signatáři Haagské úmluvy z roku 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí, je mimoto použitelná tato úmluva.

Určení rozhodného práva může být rovněž předmětem dohod o právní pomoci. Estonská republika uzavřela dohody o právní pomoci s těmito zeměmi:

- Smlouva mezi Lotyšskou republikou, Estonskou republikou a Litevskou republikou o právní pomoci a právních vztazích (1993);
- Dohoda mezi Estonskou republikou a Ruskou federací o právní pomoci a právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech (1993);
- Dohoda mezi Estonskou republikou a Ukrajinou o právní pomoci a právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech (1995);
- Dohoda mezi Estonskem a Polskem o poskytování právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, pracovních a trestních (1999).

Jelikož všechny strany dohod o právní pomoci, které byly uzavřeny s Litvou, Lotyšskem a Polskem, jsou rovněž stranami Haagské úmluvy z roku 1996, rozhodly se strany používat při určování rozhodného práva ustanovení úmluvy.

[1] Zákon o mezinárodním právu soukromém (RT I 2002, 35, 217).

On-line: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13242136?leiaKehtiv>.

Tyto internetové stránky jsou součástí portálu [Vaše Evropa](#).

Velice uvítáme jakoukoli [zpětnou vazbu](#) ohledně užitečnosti poskytnutých informací.

Poslední aktualizace: 29/01/2025

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných

za tuto stránku naleznete v právním oznámení.